УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ
75 років
Службі Народові

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly: 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXVI. Ч. 128. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 10-го ЛИПНЯ 1969 ЦЕНТІВ 15 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JULY 10, 1969 No. 128. VOL. LXXVI.

— КОРОТКІ ВІСТІ —

Середа, 9 липня 1969 року

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ НІКСОН ВИБРАВ уже делеґацію, яка переговорюватиме з Совєтами про обмеження офенсивної атомової зброї. До складу делеґації належатимуть також колишній американський амбасадор у Москві Люеллин Томпсон і два інші високі урядовці з часів президентури Л. Б. Джансона: кол. заступник секретаря оборони Пол Нітзе і кол. секретар летунства Гаролд Бравн. Дальшими членами делеґації будуть заступник асистента державного секретаря для політично - військових справ Філіпп Фарлі і генерал летунства Р. Б. Аллісон. Головою делеґації буде директор державної Аґенції для контролі збросння і роззброєння, Джерард Смит, який був делеґатом ЗСА на Женевській конференції роззброєння.

ГОЛОВА ФІНАНСОВОЇ КОМІСІЇ СЕНАТУ ЗСА сенатор Рассел Б. Лонґ заповів цілу серію широко задуманих переслухань в справі пропонованої урядом президента Ніксона податкової реформи, зв'язаної з надподатком, створюючи цим можливість, що відповідне законодавство в цій справі зможе бути прийняте найскоріше восени цього року. Негайно після повідомлення Лонґа, секретар Скарбу Дейвід М. Кеннеді виступив з вимогою, щоб вирішити справу надподатку негайно, а всю іншу податкову реформу пізніше. Кеннеді заявив, що якщо надподаток не буде схвалений негайно і протинфляційні заходи Уряду закінчаться невдачею, тоді треба буде встановлювати контролю цін і платень, як також контролю кредитів.

ПРОГОЛОШЕНО ДОКЛАДНУ ПРОГРАМУ президента Ніксона: 25 липня ц. р. він очікуватиме на чердаку літаконосця „Горнет" на Тихому океані повороту астронавтів з їх першої подорожі на Місяць. Якщо та подорож скінчиться щасливо, то він полетить гелікоптером на летовище на острові Джонстон, щоб відтіль полетіти джетом на острів Ґуам, де переведе ніч. 26 липня — з Ґуаму до Манілі на Філіпінах. Там зустрінеться з своєю дружиною Патрицією і наступного дня полетять до Джакарти в Індонезії. Відтіль полетять 28 липня до столиці Таї Бангкоку і там перебудуть аж до 31 липня. Відтіль — до столиці Індії Ню Делі, а з Ню Делі до Лягори у Західньому Пакістані, 2-го серпня полетять з Лягори до Букарешту в Румунії, а 3-го серпня відлетять відтіль просто до Вашингтону.

КОНҐРЕС НЕ КВАПИТЬСЯ прийняти закон з дуже різкими карами проти студентських заворушень, вважаючи, що тепер літній вакаційний сезон, то студентських „страйків" і авантур все одно не буде, а тим часом адміністратори університетів і коледжів повинні самі прийти з своїми внесеннями на протидіяння університетським авантурам без втручання федеральної влади.

У СВІТІ

КАТОЛИЦЬКОМУ ЄПИСКОПОВІ В МЮНХЕНІ ЗАКИНУЛИ, що він, як старшина німецької армії в другій світовій війні, казав розстріляти 17 цивільних мешканців одного італійського села, у відплату за тамошній протинімецький саботаж. Ревеляції про це приніс ілюстрований тижневик „Дер Шпіґель". Головний прокуратор у Франкфурті Дітріх Ран заявив, що йому та справа відома і що теперішній єпископ - помічник Матіяс Дефреґґер не відпирався своєї причетности до тієї трагічної події, в якій проте безпосередньої участи не брав. Слідчий суд прийшов був до висновку, що це не було плянове вбивство, а всі інші такі злочини після 15 роках від їх доконаннях — передавнені.

КРИЗУ ІТАЛІЙСЬКОГО УРЯДУ СПРИЧИНИЛИ не будь - які розбіжності у підході до проблем і не сутні програмові вимоги, а тільки боротьба за владу окремих діячів з двох головних італійських партій — Християнсько-демократичної і Соціялістичної — твердить офіційна деклярація малої числом, але шанованої в Італії Республіканської партії, яка була в урядовому бльоці з двома вищеназваними партіями. Республіканці зокрема таврують інтриґи колишнього прем'єра Альдо Моро з Християнсько-демократичної партії та ліву групу соціялістів, що тяготить до комуністів. Тому Республіканська партія відмовилась від дальшої участи в урядовій коаліції.

У ПІВДЕННІЙ КОРЕЇ ОПОЗИЦІЯ ПРОТИСТАВИТЬСЯ плянам перевести таку зміну конституції, щоб вможливити теперішньому президентові Чунґ Гі Паркові кандидувати втретє на президента. Його каденція вигасає в 1971 році. 51-літній енерґійний і популярний і тому зненавиджений комуністами та всіма „лівими" през. Чунґ Гі Парк ще сам не висловився, чи він хотів би залишитися далі на своєму становищі.

4-ГО СЕРПНЯ Ц. Р. ПОЧНЕТЬСЯ у Букарешті конґрес румунської комуністичної партії. Румунська преса чваниться, що на той комуністичний конґрес прибудуть до Букарешту делеґації від усіх тих далекосхідніх компартій, які збойкотували недавній міжнародний комуністичний з'їзд у Москві, отже — від Комуністичного Китаю, Північної Кореї, Північного В'єтнаму, а також від Альбанії і Югославії. Югославський президент Тіто заповів свій приїзд на відкриття конґресу румунських комуністів.

У ШПИТАЛІ В ЛЕЙКЕНГІТІ В АНГЛІЇ ПЕРЕБУВАЄ вдова по кол. президентові Д. Д. Айзенгаверi. Після смерти Д. Д. Айзенгавера пані Айзенгавер переїхала на постійне до свого сина, який за Ніксона став амбасадором у Бельгії. Вона раптом захворіла під час виїзду на ферії до Британії.

В БРИТІЙСЬКІЙ ПАЛАТІ ГРОМАД ЗГОЛОШЕНО запит до міністра закордонних справ Майкела Стюарта у справі нової загрози голодової катастрофи в Біяфрі, що була колись провінцією Ніґерії і проти якої центральний уряд Ніґерії веде від двох років безпощадну війну. Стюарт заявив, що Ніґерія погодилась, щоб літаки з харчами й ліками до Біяфри відлітали з летовища в столиці Ніґерії Лягосі, зате рішуче противиться засекреченим летам нічною порою, лякаючись, що нічччю перевозять до Біяфри не тільки харчі, але й зброю. Голова Ніґерії генерал Якубу Ґовон чванькувато заявив, що „Біяфрі прийшов уже кінець".

У ДЕРЖАВНОМУ ПРОВОДІ ІЗРАЇЛЮ ТЕЖ НЕМА ідеальної гармонії. На зборах керівної Партії праці, головою якої є прем'єр Голда Меір, військовий міністер Моше Даян жалувався, що він „ізольований", а інший діяч так різко критикував Голду Меір, що вона демонстраційно вийшла з залі.

Експеримент з „космічною мавпою" закінчився невдачею

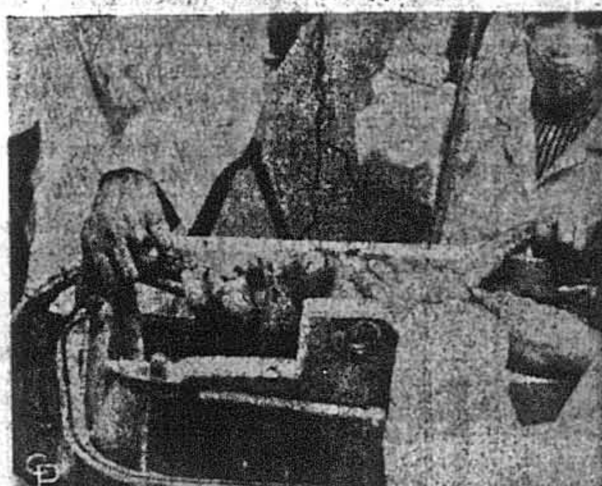

Науковці досліджують фізичний стан „космічної мавпи" Бонні після того, як капсулю, що в ній вона відбувала свою подорож в космічних просторах, стягнено на Землю.

Гонолюлю. — Випущена в спеціяльній космічній капсулі ще 28 червня ц. р. з ракетної бази в Кейп Кеннеді 14-фунтова мавпа Бонні померла після того, як її капсулю стягнено назад із лету в орбіті на Землю. Заплянований Національною адміністрацією аеронавтики і космічних дослідів космічний лет мавпи Бонні був проведений з метою встановити, скільки часу може витримати жива істота в космічних просторах в умовах невагомости. Мав тривали лет мавпи Бонні 15 днів, але ж керівники програми вирішили його перервати на дев'ятому дні з огляду на деякі недоліки у функціонуванні капсулі. Стягнено на Землю у вівторок 8-го липня мавпа Бонні ще жила але після 12 годин померла. Лікарі й науковці спеціяльну основну автопсію, щоб встановити причини смерти мавпи Бонні. Здійснення цього „біосателітного" проєкту коштувало 92 мільйони долярів. Рекорд в перебуванні живих істот в космічних просторах був здобутий досі Совєтським Союзом в 1966 році, коли дві собаки перебували 22-денну подорож. Рекорд для людини — 14 днів був встановлений залогою Джеміні 7 — полк. Френком Борманом і кап. фльоти Джеймсом А. Ловеллом — в 1965 році.

В Сенаті ЗСА продовжується боротьба в справі протиракетної оборони

Вашингтон. — Протягом вівтірка 8 липня ц. р. в Сенаті ЗСА, який поділений у своєму ставленні на дві великі групи — захисники оборонної системи т. зв. Сейфґард антибалістичних протиракетних ракет і її противників — приходили гарячі дебати, що їх головною метою було вплинути на десять досі ще нерішених в цій справі сенаторів, щоб вони заявилися за або проти — Сейфґард Ей-Бі-Ем. В конґресових колах сподіваються, що ці дебати над заплянованою урядом розбудовою протиракетної оборонної системи, яка мала б коштувати 10,8 більйона долярів, будуть продовжуватися. Розгорнулися дебати особливо після того, як голова сенатської комісії для збройних справ сен. Джан Стенніс із Міссісіпі, запропонував, щоб наради Сенату в цій справі відбувати секретно, щоб можна було передискутувати таємні інформації військової розвідки про загрозу ракетної атаки з боку Совєтського Союзу, який широко розбудовує свою наступальну ракетну систему. Проти пропозиції Стенніса виступали два завзяті противники Сейфґард Ей-Бі-Ем сен. Стюарт Саймінґтон, демократ з Мізурі, та сен. Алберт Горе, демократ з Теннесі. На їх вимогу дискусію продовжувано прилюдно, а окрему секретну сесію рішено відбути в середу 9-го липня. Постійну пропаґанду проти Сейфґард Ей-Бі-Ем ведуть в колюарах Сенату і поза ними різні пецифістичні групи, використовуючи для цього опінії деяких американських науковців з Месачузетського Технологічного Інституту та Каліфорнійського Університету про „непотрібність" протиракетної оборони.

Обраний на посадника негр Еверс обіцяє злагоду між білими й чорними

Фастт. — Обраний на посадника міста Фастт в стейті Міссісіпі негр Джеймс Чарлз Еверс, заявив, що він хоче зробити очолюване ним місто — „вимріяним" містом, у якому могли б жити в мирі і в злагоді, без страху чи й ненависти, усі його мешканці — білі і чорні. Негритянське населення міста Фастт відзначило обрання Еверса на посадника дуже урочисто: великим балем у великій Міській Авдиторії поблизу місцевости Начез, Місс. У балі взяли участь сотки осіб, здебільшого негрів, майже усі у вечірніх бальових одягах. Складається з негрів уся новообрана Міська Рада міста Фастт, як також уся поліція. В перший день свого урядування посадник Еверс побсаджував неграми різні становища в міських урядах, призначаючи на одне із становищ також одного білого. Першим рішенням нової Управи міста було скасування прийнятої міською радою 1957 року, яка складалася з самих білих, резолюції про підтримку расової сеґреґації.

Новообраний посадчик міста Фастт в Міссісіпі негр Джеймс Чарлз Еверс

З В'єтнаму почали вертатися до ЗСА перші американські вояки

Сайгон. — У понеділок 7 липня ц. р. відбулося парадне прощання першої американської військової одиниці, що була відкликана з В'єтнаму в межах тих 25.000 вояків, що їх відкликання заповів през. Ніксон. На летовищі зібрались 814 піхотинців з 9-ої дивізії, яка від 1967 року боролася в дельті ріки Меконґ. На летовище Тансоньют під Сайгоном прибув гелікоптером президент Південного В'єтнаму Нґуєн Ван Тіє, виголосив до від'їжджаючих вояків сердечну промову з прославлюванням їхніх заслуг для В'єтнаму та стискав руки воякам у першому ряді. Південно - в'єтнамський президент ствердив, що це найперший обов'язок самих в'єтнамців боронити свою свободу і висловив бажання, щоб американські вояки прибули колись до В'єтнаму в характері туристів. Вояки виструнчались перед 9-ма транспортними літаками типу „С-141". Найвище число американських вояків у В'єтнамі було 542.500. Тепер ще залишається там 538.500 плюс 35.000 персоналу на кораблях, що стаціоновані на південно - в'єтнамських водах. Згинуло у В'єтнамі до цього часу 38.866 американців. Багато тих, що тепер відлетіли з В'єтнаму у першій партії відкликаних — мали все одно швидко вже вернутися, відбувши майже рік сосі тамошньої служби. Але всі вони були щасливі, заквітчані й обдаровані різними дарунками.

Між СССР і Комуністичним Китаєм нова збройна сутичка

Москва. — Комуністичний Китай передав нову ноту протесту совєтському урядові проти буцім-то неспровокованої китайцями совєтської збройної напасти в прикордонній далекосхідній смузі за 35 миль від Хабаровська. Совєтські річні канонірки буцім-то перепливли Амур і почали стріляти по китайських цивільних мешканцях і міліціонерах. Китайський уряд зголосив офіційний „строгий протест". В кілька годин після того повідомлення про китайську ноту — Совєти подали власну версію про ту саму подію — в цілком іншому насвітлені. Мовляв, не совєтські вояки, а китайські почали перші стріляти. Китайці говорять про острів „Паша", що його большевики називають „Гольдінським", — на мапах його нема. Совєтське повідомлення вбачає в тій сутичці китайську „провокацію", націлену на зірвання конференції, яка саме тепер — почавши від 18-го червня ц. р. відбувається в Хабаровську про устійнення деяких спірних кордонних пунктів та про користування кордонними великими сибірськими ріками. Про хід тієї конференції ні одна сторона нічого до цього часу не подала.

Північний В'єтнам заповів звільнення 3-ох полонених ЗСА

Париж. — До Парижу прибув Дейвід Деллінґер, голова одної американської пацифістичної організації, до якого телеграфічно звернулися північно-в'єтнамські комуністи, що перебувають у Парижі, щоб він, Деллінґер, посередничив у перебранні трьох американських військових полонених, які перебувають у Північному В'єтнамі. Північний В'єтнам вже кілька днів тому проголосив, що він звільнить 3-ох американських полонених, але не подав ані їх призвищ, ані часу й місця, де вони будуть звільнені. Деллінґер вже раніше їздив був до Ганою й американські власті потягли його до судової відповідальности за знехтування заборони їздити туди, проте тепер Державний Департамент не противиться його летові до Парижу. Мабуть не Деллінґер, а два інші американські пацифісти, присмливі для північно-в'єтнамських комуністів, полетять в порозумінні з Державним Департаментом спершу до столиці невтральної Камбоджі Пномпеню та опісля до Ганою, щоб формально перебрати американських полонених.

Етіопський монарх Гайле Селяссі прибув до Вашинґтону

Вашингтон. — Президент Річард Ніксон привітав у вівторок 8 липня ц. р. з парадою у Білому Домі етіопського (абісинського) монарха, 75-літнього Гайле Селяссі. Президент вказав у своїй короткій промові на „історичну важливість" цих відвідин, натякнувши на прастарий рід, з якого виводить себе сучасний етіопський монарх: він є 255-им з черги сувереном з династії, яка сягає до біблійних часів Соломона, і тому між його титулами є також титул „Переможного лева Юди". Група африканців старалася демонструвати перед Білим Домом проти Гайле Селяссі, що його правління вважають анахронічною диктатурою.

Ізраїль збив 9 сирійських літаків — єгиптяни вбили 30 ізраїльців

Єрусалим. — За офіційним ізраїльським повідомленням — у повітряному бою над окупованим ізраїльцями узгір'ям Голяну між Дамаском і Ель Квунейтра, ізраїльські літаки типу „Міраж 3 С" збили 9 сирійських літаків типу „МІҐ 21". Обидва ці типи літаків, французький і совєтський, це більш-менше рівнорядні суперсонічні джети. Ізраїльці твердять, що всі їхні машини вернулися непошкоджені до своїх баз. Зате сирійське повідомлення твердить, що сирійці збили чотири ізраїльські машини й самі утратили три. Ізраїльсько-арабські повідомлення про збройні сутички і їх вислід завжди сильно різнилися й зправила кожна з сторін приписує собі перемогу. Досвід виявив, що ізраїльські повідомлення таки правдивіші. Майже в тому самому часі сильний єгипетський піхотний відділ переплив Суезький канал та заатакував ізраїльські фортифікації навпроти єгипетського міста Ізмаїля. Єгипетське повідомлення твердить, що вбито 30 ізраїльських вояків при власних 5-ох втратах. Єгиптяни повідомляють теж про знищення одної ізраїльської ракетної викидної бази та про знищення ізраїльського гелікоптера. Загалом від кінця 5-тижневої ізраїльсько-арабської війни у червні 1967 р., ізраїльці знищили 41 єгипетсько - сирійський джет, втративши 8 джетів. Єгипет буцім-то має коло 320 бойових літаків типу „МІҐ 17", „МІҐ 21", „Сухой 7" і турбомоторові машини.

У ВІННІПЕҐУ ВІДБУВСЯ КРАЙОВИЙ З'ЇЗД УНО, Д-Р М. МИЦИК ОБРАНИЙ НА ПРЕЗИДЕНТА

Вінніпеґ. — В днях від п'ятниці 27-го червня до понеділка 30-го червня відбувся тут 23-ий Крайовий З'їзд Українського Національного Об'єднання (УНО) та Братніх Організацій: Об'єднання Українок Канади, Української Стрілецької Громади (УСГ), Молоді Українського Національного Об'єднання (МУНО) та Українського Визвольного Фонду (УВФ) з усієї Канади. Наради відбулися в Авдиторії УНО і проводив ними мґр. Михайло Ромах, голова Філії УНО в Торонті. Звідомлення з цього великого З'їзду подаємо за тижневиком „Поступ" з 6-го липня ц. р.

Першого дня З'їзду, у п'ятницю 27 червня ц. р., відбулася реєстрація делеґатів і гостей та Крайова Конференція ОУК. Ввечорі того ж дня відбулася зустріч прибулих та з малою мистецькою програмою (Донна Матейко і Катруся Вах). Тоді ж у Готелі Марлборо проходила пресова конференція, яку вів голова УНО Я. Білак та на якій був сен. П. Юзик.

Організаційні Ветерани і молоді парості

Всю суботу 28 червня 1969 зайняли без решти наради З'їзду, що після формального відкриття президентом УНО Я. Білаком, пошанування померлих членів і вибору президії та комісій, прийняв протокол з попереднього З'їзду та вислухав звітів з діяльности: Я. Білака, голови ЦУ ОУК п-і С. Савчук, заступника голови ГУ УСГ інж. М. Селешка, голови КУ МУНО Т. Марунчака та голови КК УВФонду д-ра М. Мицика, а завершив ці звіти голова Гол. Провірної Комісії УНО М. Шарик, поставивши від неї внесок на абсолюторію дотеперішним органам УНО. І до обіду і після нього, аж до год. 4:30, ішла дискусія над цими звітами і в ній впало багато позитивних думок,як поставити ще краще працю організації. Делеґати і гості З'їзду дістали всі звіти окремою брошурою. Добру половину з коло сотки приявних делеґатів творили справжні організаційні ветерани УНО, що десятиліттями віддавали йому свої працю та фонди, але приємно вражала на залі велика група молодших діячів УНО, зокрема з вихованої в ньому молоді з МУНО, які поволі перебирають на свої молоді плечі всю

(Закінчення на стор. 3-ій)

Д-р Роман Верес переобраний на голову ТУБА

Атлянтик Сиkі, Н. Дж. (О. С.) — Дня 26 червня тут в готелі „Шелбурн" відбулись Загальні Збори ТУБА — Товариства Українських Бібліотекарів Америки, у висліді яких головою ТУБА переобрано д-ра Романа Вереса. Зборами провадили мґр. Л. Макух, мґр. В. Сірський, д-р А. Турчин та мґр. М. Кравчук. Крім звітів, розісланих на письмі ГУ ТУБА та поміщених в Бюлетені ТУБА на 1969 р., уділення абсолюторії та вибору нової управи, обговорено статут ТУБА, справу УБДЦ та справу відновлення видання книгознавчого журналу „Українська Книга", яку видавав НТШ ще на Рідних Землях. Договорено з Б. Мельничуком, власником „Української Книгарні" в Едмонтоні, що журнал будуть видавати спільно НТШ і ТУБА, а друкуватиме його „Українська Книгарня". Для збирання матеріялів обидві інституції визначили своїх редакторів: від НТШ проф. д-р Василь Лев та проф. д-р Б. Романенчук, а від ТУБА д-р Роман Верес та мґр. Мик. Кравчук. З рамени ТУБА будуть запрошені до співпраці референти різних ділянок, як української поточної та чужомовної бібліографії, писання рецензій, опису певних систем клясифікації україніки в світових бібліотеках, з критичним насвітленням й пропозиціями вилучення всієї україніки від московського предметного трактування, тощо. Журнал „Українська Книга" буде містити вістки про появи нових українських книг в Україні й у вільному світі, стаючи центральною установою для розповсюдження українських книжок у всьому світі. Після усталення висоти членської вкладки, у внесках порушено справу палення бібліотек в Україні й виготовлено відповідну резолюцію, яку розішлеться до відповідних американських чинників, включно з ЮНЕСКО.

Ярослав Стецько промовлятиме на відзначенні Тижня Поневолених Націй

Ню Йорк. (М. М.) — З Комітету Тижня Поневолених Народів в Ню Йорку повідомили, що Голова Проводу ОУН і президент ЦК АБН Ярослав Стецько буде промовляти на відзначенні Тижня Поневолених Народів, на площі Бенд Шел у Центральному Парку, в Ню Йорку, в неділю 13-го липня. Відзначення Тижня розпочнеться молебнем, потім відбудеться Антибольшевицька Маніфестація під кличем „Свобода всім уярмленим народам!" На маніфестації посадник Ню Йорку Джан Линзі відчитає Проклямацію Тижня Поневолених Націй. Збірка учасників о год. 9:30 ранку, на розі 59-ї вул. і 5-ї евеню, для маніфестаційного походу до Центрального Парку.

Конґресмен Руні доповідатиме на маніфестації Тижня Поневолених Націй в Аллентавні

Лігай Веллі, (І. Стасів) — 10-річчя Тижня Поневолених Націй приготовляється Відділом УККА Лігай Веллі на день 20-го липня, ц. р. і його маніфестаційна частина відбудеться у Вест - Парку при 16 вул. і Лінден, Аллентавн, Па., о год. 2-ій пополудні. З цієї нагоди, заходами Відділу УККА, видано окремі проклямації посадниками міст: Аллентав, Бетлегему й Істону, а на головного промовця запрошено конґресмена Фреда Руні. В українських Церквах в цей день будуть відправлені Молебні в намірення українського та інших поневолених народів. У маніфестації заповіли свою участь різні визначні особистості американського суспільно - політичного світу та інших національностей, а українське духовенство закликає своїх парафіян до зорганізованої участи. Монс. С. Тиханський відкриє маніфестацію молитвою а о. прот. А. Дворaківський проведе кінцеву молитву. Для виповнення мистецької частини, запрошено вокально - музичний ансамбль СУМА з Трентону під кер. проф. Тритяка та танцювальний гурток під кер. п. Лаврика з Бетлегему.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $18.00; six months $9.50; three months $5.00. For UNA members monthly 65¢.

Статті підписані їх авторами, не мусять відповідати становищу редакції.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Труднощі Президента

У „НИ Таймсі" з минулої неділі появилася велика карикатура: президента Ніксона тягнуть за праву руку консервативні республіканці — генеральний прокуратор Мічелл, сенатор Дірксен, секретар оборони Лерд і сенатор Тирмонд, — а за ліву руку його ліберальні республіканці — секретар здоров'я Фінч та сенатори Брукс, Джевітс і Скотт. Відомо, що на кожного президента стараються здобути якнайбільший вплив різні люди й організації, інколи цілком суперечних ідеологій і концепцій. Кожний американський президент, хоч він є головою цілої держави й цілого народу, в першу чергу рахується з тими, яким завдячував свій вибір. Ф. Д. Рузвелт, Гаррі Труман, Дж. Ф. Кеннеді і Л. Б. Джансон були кандидатами демократів і не мали ніяких сумнівів, що треба їм передусім спиратися на демократичному таборі й переводити ліберальні реформи. Ричард Ніксон був кандидатом республіканського консервативного крила і виграв вибори завдяки своєму гаслу „закон і порядок", завдяки огірченню виборців у зв'язку з В'єтнамською війною, зростом злочинства, студентськими авантурами і загрозою інфляції, що непокоять все населення. На кругло 72 мільйони безпосередньо відданих голосів Ніксон здобув більшість всього лише 310.638 — найменшу за всі президентські вибори в історії Америки. Але одночасно екстремно - правий Воллес отримав понад 9,800.000 голосів, які напевно припали б Ніксонові, якби було не три, а тільки два кандидати. Таким чином Ніксон морально зобов'язаний передусім республіканським виборцям, і то головно з консервативного крила, з південних та сумежних стейтів.

Але, ставши президентом, Ричард Ніксон опинився в надзвичайно складній ситуації. В обох палатах Конгресу існує демократична більшість, а республіканська меншість теж не одностайна, поділена на лібералів і консерватистів, і тому не можна повторювати прецеденту з історії Сенату, коли більшість там становила коаліція республіканців і консервативних демократів із Півдня. Отож Президент мусить рахуватися з демократичною і ліберальною течією в Конгресі, якщо не хоче наразитись на величезні труднощі при переведенні пропонованих ним законопроєктів. Це створює конечність лявірування і, за модним висловом, „зберігання рівноваги" між правими та лівими дорадниками і конкретними рішеннями. Сам Ричард Ніксон вважає себе за людину ідеологічного центру і на цій підставі заявив у своїй першій промові, як переможець у виборах, що буде старатися „зібрати разом" поділений на партії, групи й течії американський нарід. Це могло б статися на базі компромісу. Але, як то завжди буває, компроміси нікого не задовольняють.

Невдоволеними є демократи ліберального крила, які критикують Уряд за В'єтнамську війну, за підхід до проблеми „іспитів грамотности", що їх мають складати виборці, за підхід до остаточної інтеграції шкільництва, за підхід до федеральних фондів на боротьбу проти бідности і т. п. Вся ліберально наставлена преса надзвичайно роздула відкинення Ніксоном кандидатури д-ра Джана Новлеса на асистента секретаря здоров'я, дармащо призначений на те становище д-р Роджер Еґеберґ так само ліберально ставиться до проблематики державної опіки над здоров'ям. Голова найбільшої муринської організації Крайова Асоціяція для поступу кольорових людей, Рой Вілкінс, оприлюднив синдиковану статтю п. н. „Уряд Ніксона — проти негрів". Муринські й ліберальні кола закидають Президентові та членам його Уряду нещирість у відношенні до проблеми громадянських свобід і всіх тих справ, що їх він, Ніксон, не виконує на 100 відсотків по їхній лінії.

Алеж Ричард Ніксон є реалістом. Розуміючи конечність рахуватися з партійною аритметикою сучасного, 91-го Конґресу, він мусить також дивитися вперед — на 1970 і 1972 роки, коли у виборах будуть вирішуватися новий склад Конґресу й новий вибір президента. Не тільки президентські вибори в минулому році, але й останні вибори чи правибори у Лос Анджелесі, Міннеаполісі й Ню Йорку виказують, що в настроях народу позначився виразний зворот направо. Тому й не дивниця, що Ричард Ніксон і його найближчі дорадники вже тепер розраховують на ту середню верству народу і на ті смуги великої американської території, де перевагу мають консервативні елементи. Ричард Ніксон не був і не буде прихильником правої реакції, але й не буде сприяти тим колам і програмам, які ніколи його в його політичній кар'єрі не підтримували, зате тепер мають претенсії щоб він без ніяких застережень приймав їхню програму.

Методій Борецький

СИЛА, ЩО ВИСАДИТЬ ЛЮДИНУ НА МІСЯЦЬ

(1)

Ракета, що її називають „Сатурн 5", є тим засобом, з помічччю якого людина в липні цього року має осісти на поверхню Місяця.

Ракета, у її найпримітивнішому розумінні, є звичайною циліндричної форми металевою руркою, частинно виповненою потенційно-горіючим матеріялом (туґі або плинні газові р е ч о вини, сконцентровані високого тиску гази або — давніше вживаний — звичайний стрільний порох), який, загорівшися, спричиняє великий тиск у випускному отворі (акція) внаслідок дуже швидкого виплиcу газів. Цей тиск (акція) спричиняє вилет ракети (реакція) вгору або вперед. Швидкість вилету, приспішення чи сповільнення лету ракети залежить від швидкости виплиcу газів внизу, власне іззаду ракети. Отже, через контролю випливу газів контролюється швидкість лету ракети.

Модерна ракета із плинним паливом складається з випускного отвору, ракетного мотора, рурки для проводу палива, зводненого газу (звичайно кисень), збірника з газовим тиском на паливо, автоматичного отвору для зменшення тиску, комори з контрольними інструментами і на вершку кабіни з астронавтами або „бойової головки", залежно від цілі вживання ракети. Всі ці складники ракети, за винятком випускного отвору, звичайно покриті відповідною металевою руркою.

Історія твердить, що першими будівничими ракет були китайці. Перших ракет китайці вживали для парадних цілей у формі т. зв. феєрверків. В 1232 р., коли монголи обложили місто Кайфенґ Фу, столицю провінції Гонан, китайські оборонці вжили ракет для воєнних цілей, обстрілюючи монгольські орди.

В тому ж XIII стол. ракети появляються в Европі. Першими, що вживали ракет в Европі, уважають татар (бій за Леґнік, 1241 р.). Араби вжили ракет на Іберійському півострові в 1249 р.; а в 1288 р. заатаковано ракетами Валенцію.

Першою людиною, що в 1248 р. уклала формулу вживання стрільного пороху для ракет, був Роджер Бейкон. У той самий час в Німеччині на тему ракет почав писати Альбертус Маґнус. В Італії дещо пізніше ракетною справою займався Иоанес де Фонтана.

Усі ці ракети були побудовані на примітивних припущеннях, а не на наукових принципах. Тому спроможність тих ракет була дуже обмеженою. Щойно наприкінці XVII стол., коли Ісаак Нютон оформив т. зв. Третій Закон Руху (кожна акція викликає рівну, але протилежну реакцію), при конструкції ракет почали застосовувати науковий принцип. Цей закон Нютона залишився донині науковою основою будови ракет.

Після успішного вживання ракет в Індії наприкінці XVIII стол. европейці почали переводити над ними нові експерименти. Англійський учений Вілліям Конґрів удосконалив первісні ракети, і ними знищено у важких боях ряд великих міст: 1806 р. — Булонь, 1807 р. — Копенгаґен, 1813 р. — Ляйпціґ і Данціґ.

У війні із ЗСА англійці завдяки ракетам Конґріва 24 серпня 1814 року здобули Бладенсбурґ. В результаті тієї перемоги здобули вони також Вашинґтон. Ракетами обстрілювали англійці фортецю МекГенрі. Під час обстрілювання тієї фортеці Френсіс Скот Кі написав вірш, що пізніше став американським державним гимном. Ракета конструкції Конґріва важила від 25 до 60 фунтів. Ракета „Сатурн 5" важить понад шість мільйонів фунтів перед вистрілом.

У половині XIX стол. англієць Вілліям Гейл дещо вдосконалив конструкцію ракет. Вояки армії ЗСА уживали їх під час Мехіканської війни, але без значного успіху.

У 1891 р. німецький винахідник Герман Ганcвіндт відкрив т. зв. систему надавання руху — пропульсію. Ціллю експериментів Ґансвіндта було надати ракетам такої сили, щоб вони могли подолати притягання Землі і помчатися в космічні простори. Щоб це осягнути, ракета мусить розвинути т. зв. „швидкість утечі", яка виносить 25,000 миль на годину.

Константин Ціолковський, російський г р о м а дянин польського походження, був першим, що піддав думку застосовувати як рушійну силу при вистрілі і контролі ракет не стрільний порох, а водень і кисень у плинному стані.

У 1915 р. Роберт Ґоддард у ЗСА змінив паливо ракет з чорного пороху на т. зв. порох подвійної основи: 40% азото - ґліцерини, 60% азото - целюльози. Першу пробу з плинним киснем і газоліною в ракетах переведено у ЗСА 16 березня 1926 р.

В 1923 р. німецький учитель математики Герман Оберт опублікував книжку п. н. „Ракети для міжплянетарних просторів", в якій передбачав лет на плянети в наступних кількох десятиліттях. В 1929 році Оберт випустив монументальну працю п. з. „Шляхи далекопросторних летів", в якій подав теорію побудови модерних ракет (електростатичне приведення в рух).

Великий поступ у поліпшенні якости ракет зроблено в двадцятих роках нашого століття. Н і м е цькі вчені Вальтер Гоман та Герман Нордунґ і австрійський барон Ґуідо фон Піркет опублікували технічні студії про сили ракет і міжплянетарні кораблі. Француз Роберт Еснольт - Петлере публікує свою працю про далекого засягу ракети та міжплянетарні лети. Творцем слів „астронавтика" і „астронавт" був саме Еснольт - Петлере. В Совєтському Союзі Яков Перельман і Ніколай Рииін продовжували працю Ціолковського.

В періоді між 1927 і 1933 рр. в Німеччині, Австрії, Англії, ЗСА і СССР створено наукові об'єднання для вдосконалення ракет.

Микола Чубатий

ДО ДІЯЛОГУ ТРЕБА СПРАВУ ЗНАТИ

(Завваги до статті Миколи Бараболяка „Петиції до Престолу чи діялог між собою")

(1)

У „Свободі" з 28 червня та 1 липня ц. р. появилася стаття п. Миколи Бараболяка п. з. „Петиції до Престолу чи діялог між собою". Стаття порушує цілу низку проблем на такі церковні теми і в такий спосіб, що навіть знавцеві ц е р к овних справ тяжко знайти між ними речевий зв'язок. Навіть відокремлені справи порушені в такій примітивній формі, в якій вони виступали тридцять - сорок літ тому у провінціяльнім стилі Станиславова чи Перемишля, чи в стилі недавнього льокального церковного конфлікту в Чикаґо, який хвалити Бога проминув. Коли ж ідеться про останні відносини в Чикаґо, то автор чомусь переочив конструктивну поставу солідарного чикаґського громадянства до головної тепер церковної справи, до завершення будови нашої Церкви на еміґрації на засаді патріярхальної системи. Автор витягає справи неістотні, надаючи їм величини власного винаходу, і радить над ними вести діялоги.

Старі та нові погляди

У статті п. Бараболяка покутують ще старі передвоєнні погляди, культивовані в Станиславові та Перемишлі, що все, що робиться в справах нашої Церкви в Римі, то святе, непорушне. Постійно жонґлюється словами „Рим, Апостольський Престіл, Свята Східня Конґреґація", і за тими всіми неясними поняттями нібито має критися особа Святішого Вітця, Папи, Голови Церкви, Непомильного Вчителя в справах віри та моральности. Саме мішання особи Папи з римськими установами діється на велику шкоду Вселенської Церкви, бо три перші поняття репрезентують уряди Римської Курії, далекі від непомильности.

Саме цю нездорову ідентифікацію старався розвіяти Святий Папа Іван XXIII. Це він поза плечима Курії Римської скликав несподівано в часі своєї поїздки до церкви св. Павла за мурами і там проголосив скликання II Ватиканського Собору, як писала преса, на велику констернацію куріяльних урядів в Римі. Цей II Ватиканський Собор, найважливіший за тисячу літ по церковнім розколі 1054, став найважливішою подією в житті вселенського християнства.

Ватиканський II Вселенський Собор вирішив дві основні справи: догматичну науку про Вселенську Церкву та Соборовий Декрет про Східні Католицькі Церкви, який безпосередньо в і дноситься також до Церкви нашого обряду, що майже від часів Київської Руси - України носив постійно назву Обряду Русинів. Сама Римська Курія 400 років постійно називала його „Рітус Рутенус, Екклезіс Кієво-Рутене".

Декрет Вселенського Собору, так, як завжди бувало в Христовій Церкві, носить характер нормативного, себто конституційного права, до якого мусять бути достосовані всі інші церковні закони та норми.

Соборний Декрет про Східні Церкви

Що ж постановив той Соборовий Декрет важне також для нашої Церкви:

1) „Існують у Східній Церкві поодинокі Церкви або обряди" (Уст. 2);

2) „Вони повірені пастирському керівництву Римського Первоєрарха, що з Божої волі є наслідником св. Петра у верховній владі над цілою Церквою" (уст. 3);

3) „Східні Церкви так, як і західні, мають право і зобов'язані рядитися згідно з питоменними правилами, бо ті правила мають за собою шановну давнину... і являються придатнішими для старання про добро душ" (Уст. 5);

4) „Від найдавніших часів живе в Церкві патріярхальна система, признана вже першими Вселенськими Соборами. Назву східнього Патріярха носить той єпископ, що має судовласть (юрисдикцію) над усіми єпископами, не виключаючи митрополитів, над клиром і над мирянами своєї території чі свого обряду..." (Уст. 7). „Де б не був поставлений єрарх якогось обряду поза межами патріярхальної території, він за приписами права остається приєднаний до єрархії патріярхату" (Уст. 7);

5) „Те, що сказано про патріярхат, є теж важне за приписами права і про Верховних Архиєпископів, що стоять на чолі якоїсь поодинокої Церкви або обряду" (Уст. 10);

6) „Тому, згідно з найдавнішою традицією Церкви, особлива честь належиться патріярхам Східних Церков, бо кожний з них стоїть на чолі свого патріярхату, як отець і голова. Тому Священний Собор постановляє, щоб їхні права і привілеї були привернені по думці старинних традицій кожної Церкви й по думці рішень Вселенських Соборів. А ці права і привілеї є саме ті, що мали силу в час єдности Сходу й Заходу...". Конкретно перед роком 1054 (Уст. 10). А далі цей уст. 10 говорить: „Патріярхи разом зі своїми Синодами становлять вищу інстанцію для всяких справ патріярхату, включно з правом створення нових єпархій та іменування єпископів свого обряду в межах патріярхальної території".

7) Встановлення нових патріярхатів „застерігається Вселенському . Соборові або Римському Первосвященикові" (Уст. 11).

8) „Синодам східніх Церков з патріярхальною системою під проводом їхніх первоєрархів застерігається виключне право зміни літургічної мови Церкви або обряду" (Уст. 23).

Немає сумніву, що постанови Декрету про Східні Церкви — це прибрана у форму Конституційного Права Церкви ідея Папи Івана XXIII, який як рідкий знавець нез'єдиненого християнського Сходу знав найкраще, що всякі пляни та мрії про об'єднання східніх християн з Наслідником св. Петра є тільки тоді реальні, коли Конституція Вселенської Церкви поверне до того стану, який був перед нещасливим церковним розколом, себто перед 1054 роком.

Наука Історії Церкви та церковного права нині вже найдокладніше усталила, який був конституційний порядок Церкви перед 1054 роком. Вселенська Церква була тоді поділена на п'ять традиційних патріярхатів в такім порядку: Римський, Олександрійський, Антіохійський, Єрусалимський та Візантійський. По Халкедонськім Соборі (451) візантійський патріярх, не зважаючи на протест Папи, пересунувся на друге місце, і так лишилося з огляду на тодішню потугу візантійського цісарства. Крім п'ятьох патріярхатів було ще кілька Церков з патріяршими правами під владою своїх Верховних Архиєпископів, званих де-не-де католікосами. Ці Церкви були так само в правах рівні з патріярхами. Вони було так само як патріярхати самовярдні і незалежні адміністраційно ані від Риму ані від найближчого патріярха.

Нові історичні досліди ствердили, що таким самим був Голова Церкви Руси-України по охрищенні св. Володимира Великого, і, мабуть, навіть носив він назву Католікоса, подібно як первоєрарх сусідньої Грузії. Отже, такі патріярхальні права мають бути привернені тепер і Українській Церкві Київсько - Руського Обряду.

Що ж в'язало тоді Вселенську Церкву в одну Церкву Христову, як цього бажав собі Христос і потвердили перші два Вселенські Собори, які уложили Символ Віри Нікейсько - Царгородський? Єдність Вселенської Церкви ґарантувала особа Папи, найвищого авторитету в справах зберігання чистоти Христової науки. В історії Церкви відомі факти, коли Папа потверджував постанови Вселенських Соборів, хоч перед 1054 роком всі вони відбувалися на сході. Папа також анатемізував єретиків і на сході. Папа як Голова Церкви був часто апеляційною інстанцією, до якої зверталися й патріярхи сходу у спорах між собою.

Ми маємо також в історії Київської Церкви факти, що маніфестували єдність Київської Помісної Церкви з Вселенською Церквою.

Декрет II Ватиканського Собору про Східні Церкви був покінчений восени 1964 року і потверджений Папою Павлом VI 21 листопада 1964 р. Таким чином став він основним законом Церкви, який дає також Українсько-Католицькій Церкві як Церкві старовинного Руського Обряду право на самоуправну Церкву з патріярхальними правами. Потверджуючи цей Декрет, Папа Павло сказав, що він входить у життя за два місяці, себто з днем 21 січня 1965 р. При цьому ще таке сказав, звертаючись до східніх п е р в оєрархів: „Оце маєте Декрет, користайте з нього". Справа зовсім ясна.

П. Бараболяк як правник знає, що всюди в Европі, де є кодекси права, чи в Америці, де їх нема, Конституційний Закон є найвищий, святий і нерушимий. Таким святим є право нашої Церкви, і на цю тему не може бути ніяких діялогів поміж собою, ані навіть поміж нашою Єпархією та Східньою Конґреґацією, влада якої вигасла з днем, коли Соборовий Декрет про східні католицькі Церкви, потверджений Папою Павлом VI, став основним законом Церкви. Тоді положення східніх Церков до Римської Церкви мало повернути до того стану, який був у Вселенській Церкві перед 1054 роком. Тоді ніякі адміністраційні органи Риму не мали ніякої адміністраційної влади на Сході.

Такий погляд на цю справу відносно Українсько - Католицької Церкви виразно і на письмі висказав у ЗСА директор Східнього Наукового Інституту, „Центру Івана XXIII", о. проф. Мальоней чину Єзуїтів з Фордгамського університету в Ню Йорку. Декрет як обов'язковий закон Церкви існує вже чотири роки, одначе Східня Конґреґація не то не думає своєї влади передавати, але, навпаки, стала організувати всі сили включно з деякими українськими, щоб від р. 1963, від часу смерти Папи Івана XXIII, ослаблювати нашу Церкву, розкладаючи її на частини. Тому писання петицій до Святішого є правно узасаднене як голос Божого люду.

(Закінчення буде)

„ПЕРЕЦЬ" НАМАГАЄТЬСЯ ОСМІШИТИ РАДІОСТАНЦІЮ „СВОБОДА"

Журнал совєтського гумору і сатири „Перець" у числі з травня ц. р. помістив під наг. „Нотатки про їхні порядки" півсторінкову карикатуру, на працю американської потужної радіостанції „Свобода", що працює з рамени Комітету Радіо „Свобода" в Ню Йорку і в Мюнхені. На малюнку зображено дім із окованими залізом дверима та з великим виступом спереду, на якому написано українською мовою „Радіостанція Свобода". Виступ підпирають дві видовжені золоті качки, підпис: „Її опора", себто Радіостанція „Свобода" пускає качки, а не правдиві вістки. Більшість пересилань Радіо „Свобода", в тому й українською мовою, присвячені коментарям не кого іншого, як совєтської, в тому й київської, преси.

Василь Волицький

ДЕЩО ПРО РОГАТИН І ПРО РОГАТИНСЬКУ ПРИВАТНУ УКРАЇНСЬКУ ГІМНАЗІЮ

(15)

В IV клясі зобов'язувала лектура „Оґнєм і мєчем", повість Генрика Сєнкевича. На одній лекції польської мови учень Богдан Шафранський запитав: „Як розуміти? Заглоба, пан Володийовський і князь Ярема (Вишневецький) у повісті — непоконані лицарі. Козаків вони завжди побивають, але чому від козаків завжди тікають? З Лубнів на Лівобережжі вони сховалися аж у Збаражі, звідтіль втекли до Львова, а зі Львова з усім „рицерством" залишилися за мурами фортеці Замостя?"

Життя показало, що навчальні матеріяли з творів Міцкевича, А. Асника, Сєнкевіча, Конопніцької, Ст. Жеромського, С. Виспянського та інших були тими, що розбуджували і закріплювали у нашої молоді український націоналізм.

Проте, молодь приходила до гімназії вже з „бойовою" підготовою. Василя Вишиваного з VI кляси і кількох його товаришів, що їх під час вакацій 1936 р. „накрила" поліція на якійсь дрібній нелеґальщині з рамени ОУН у Бобреччині — суд присяглих у Бережанах покарав 2-ма роками тюрми.

Симпатизували з УВО-ОУН і діти-підлітки: в червні 1933 р., під час вступних іспитів до І-ої гімназійної кляси вже нового, реформованого типу, я дав оцим малим кандидатам до вибору три теми з польської мови. 10-12-літній кандидат Ярослав Мельник з Бережниці, с. Калуського повіту, вибрав тему — „Що я зробив би, якщо б мав 1 000 злотих?" Задачу Мельник віддав чи не найскорше, а в задачі зразковим краснописом, у добре збудованих реченнях і не більше, як з 1-2 дрібними похибками виклав такі свої думки-мрії: „Якщо б я мав 1 000 злотих, я поділив би їх на дві рівні частини. За перших 500 злотих купив би якнайкращі українські книжки і віддав би їх до читальні, щоб люди читали і пізнавали, хто ми і яка наша історія. Других 500 злотих віддав би УВО на бойові потреби. УВО бореться за волю України і потребує багато грошей на зброю і на працю закордоном".

Під час візитацій всі задачі зі вступних іспитів, зокрема польські, докладно переглядали візитатори-поляки. Мельникові прийшлося пояснити, що його задача закоротка, і він мусив писати іншу на змінену тему.

Життя і життьові чини пізніших літ виправдали ідейність і бойовий ентузіязм цих юнаків. Шафранський, як старшина І Дивізії УНА, помер 1945 р. від важких поранень у боях з большевиками. Ярослав Мельник, як бойовик ОУН, протягом цілого 1941 року зганяв сон з очей енкаведистів; до 1944 року ганялися за ним ґестапівці і в помсті за його нескорене завзяття знищили його родину. З того ж часу згадаємо 16-літню Нусю Боднар з VII кляси навчального року 1938-39, що її в р. 1941 закатували енкаведисти у Львівських Бриґідках.

Чимало мороки завдавав німцям Ярослав Пилипець, що з відділом УПА оперував на Ходорівщині. В лютому 1943 р. він вирвав з рук Гестапо важкопораненого в сутичці з німцями бойовика Н. Н., що його після першої хірургічної допомоги лікували в Ходорівській лікарні, щоб опісля видобути від нього відомості про УПА в „Ляндскомісаріяті Ходорів", віддати судові Гестапа і покарати смертю. Проте, одного вечора на подвір'я лікарні заїхало 3-4 саней. Подорожні в одну мить вилучили телефон, обставили лікарню всередині і знадвору вартою, схопили на матраці обандажованого Н. Н., і сани з таємними подорожніми зникли у сутінках зимової ночі.

В пізніших боях з німцями 1944 р. свою одчайдушну безстрашність Ярослав Пилипець оплатив своїм юним життям.

Рогатинців, що по-геройському жертвували своє юне життя за здійснення високих ідеалів нації, багато-багато. Згадаємо: Грека, Рудка, Василя Хоми-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Еспанський журнал „Орієнте Европео" про політичні суди в Україні

Мадрид. — Журнал „Oriente Europeo" в числі 73 з березня 1969 р. у статті Х. Д. Котерляна „Повернення до сталінізму в СССР?" вперше за довший час знову згадав про існування на світі України та про боротьбу українського народу проти окупанта. Розглядаючи проблему незаконних судів на території СССР, головно проти молоді, автор згадує, що найбільше їх відбулось за останні роки в Москві, Ленінграді й Києві. При тому, подає примітку: „Такі процеси як у Ленінграді, так і в Москві мали дуже широкий відгук і насвітлення на Заході. Значно менше відомо на Заході про ті, що відбулись у Києві. Головним речником був український студент Валентин Мороз". У відділі рецензій на нові видання критик Анґель Сантос з Ордену Ісусівців дав добру оцінку еспанському виданню "Religion y Antireligion en el mundo Ruso" — Релігія в російському світі", видання „Марімар" у Буенос Айресі, в Арґентині. Це збірник кращих статтей, аналізів і документів, узятих переважно з видань американського Інституту для вивчення СССР, що працює від 1950 р. в Мюнхені. З україністики там поміщені статті-огляди: „Українська Автокефальна Православна Церква" сл. п. проф. Олександра Юрченка, „Українська Католицька Церква" сл. п. проф. Євгена Гловінського, згадується про ці історичні українські церкви і в статті білоруського науковця о. д-ра Горошка про католицизм на території СССР, з окремим виділенням Білоруси.

ДЕЩО ПРО РОГАТИН...

(Закінчення зі стор. 2-ої)

на, Святослава Угрина, Богдана Ліцовського, Вол. Гноєвого, Гудзія і десятки, сотні невідомих.

Покійний проф. Мартинець, згадуючи Рогатин, українську гімназію, колишніх своїх учнів до 1914 р. і тих, що вчилися в гімназії до 1939 р. і полягли у визвольних змаганнях з окупантами або тепер активні в громадському життю, писав у листі 10 грудня 1963 р.: „...Клоню голову перед тінями тих учнів гімназії, що впали в боротьбі за волю на полі слави; радію жертвенною працею для громади живучих. Нехай Господь благословить Вас усіх своїми ласками".

проф. д-р Омелян Бачинський, директор Рогатинської гімназії в рр. 1931-1938.

Будинок Приватної Української Гімназії в Рогатині

Учасники З'їзду учнів і професорів Приватної Української Гімназії в Рогатині у 25-ліття існування гімназії в 1934 році

(Кінець)

У Вінніпеґу відбувся Крайовий З'їзд УНО...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

працю і ведуть її справно та з успіхом.

Новий провід УНО

У суботу 28 червня ц. р. дістало УНО й новий провід: заля прийняла запропонований Номінаційною комісією З'їзду під головством д-ра М. Суховерського склад нової Президії УНО та Гол. Провірної комісії УНО і до неї ввійшли:

До Президії і КЕ УНО: Д-р М. Мицик президент, Я. Білак кол. президент, Ю. Карманін, д-р М. Суховерський і Т. Наконечний заступники президента, мгр. Є. Мастикаш секретар, М. Плав'юк референт зовнішних зв'язків, І. Поворозник, М. Ребрик, М. Савчук, М. Гальчук, Д. Яремчук, Б. Климків, Я. Макогон і В. Бодикевич — члени Президії і референти поодиноких комісій; до Гол. Провірної Комісії: М. Шарик, В. Захаревич, П. Мудрик, П. Климків, п-і М. Дунець, В. Рогатин і Х. Браєр та як їх заступники Ю. Гвоздулич, д-р М. Дершко і М. Василишин.

Члени Крайової Екзекутиви УНО і верховних Управ ОУК, УСГ, МУНО та УВ-Фонду, разом з почесними членами організації, творять Президію УНО і БО, що устійнює зовнішну і внутрішну політику для цілости своєї організаційної системи.

Тієї ж суботи в Кілдонен Мотор Готелі при 2100 Мейн відбувся ввечорі Бенкет З'їзду УНО, на якому головного промовця, ред. „Ль'Дебуар" К. Раяна, що не зміг прибути з Монтреалу, з успіхом заступив сен. П. Юзик та на якому було чимало найвидатніших постатей нашої спільноти. Від Українського Народного Союзу вітав З'їзд головний предсідник Иосип Лисогір.

Багата неділя

У неділю 29 червня 1969 делеґати З'їзду взяли участь у Богослуженнях і від 10 год. вранці працювали в Комісіях З'їзду. Водночас з комісіями в Авдиторії УНО вивершувала свої наради Крайова Конференція Об'єднання Українок Канади (ОУК). Після спільного обіду делеґати З'їзду подалися під Пам'ятник Шевченка і поклали під нього великий вінок та відспівали „Заповіт", а від 3 год. по пол. новообрана Крайова Екзекутива і Президія УНО відбували в Будинку УНО наради з представниками філії УНО та БО з усієї Канади.

На год. 8 ввечорі був заповіджений великий Концерт Української Пісні і Танку в Сентенніял Ґолл, перед яким великі афіші заповідали цю імпрезу вже майже місяць. В концерті, що був амбіцією всієї організації УНО, зокрема Філії УНО Вінніпеґу, взяли участь три хори, — Хор ім. О. Кошиця, Чоловічий хор та Жіночий хор, — Танцювальний Ансамбль „Русалка" і як соліст спеціяльно запрошений з Ню Йорку бас-баритон Андрій Добрянський.

Незвичайно високий рівень концерту вдоволив велетенську публіку, яка залила без решти всю Сентенніял Голл.

Програмові доповіді

У понеділок 30 червня 1969 З'їзд переніс свої наради до Дому Філії УНО в Ст. Бонифасі і делеґати відбули в ньому останню сесію, на якій були виголошені дві програмово-організаційні доповіді, — Я. Білака „Політичні проблеми" та сен. П. Юзика „Майбутнє української мови і культури в Канаді". Над обидвома доповідями відбулася й довша дискусія, а після неї склали З'їздові свої звіти Комісії, запропонувавши ряд постанов і рішень у формі резолюцій, які сесія, зробивши кілька уточнень, одноголосно прийняла.

На цій сесії З'їзду була ще одна цікава подія: на залю нарад прибув представник індіянської спільноти і не тільки приніс З'їздові привіт та побажання від неї, але й просив організацію УНО моральної підтримки для слушних вимог і повних громадських прав для індіян. Сесія прийняла представника індіянських співгромадян з найбільшою увагою, щиро оплескувала його виводи і на його руки був переданий, як символічний дар від української спільноти, чек на 100 долярів на виховні цілі індіян.

Перед новим етапом

О год. 1 вполудне врочистим співом „Ще не вмерла" З'їзд УНО і БО закінчив свої наради. Всі делеґати вважали, що цей З'їзд був окремо важливий і успішний, головно активною участю в ньому представників молодої генерації, вихованої в УНО та МУНО, та висловлювали переконання, що УНО стануло на порозі нового етапу своєї праці.

Ще і у вівторок 1 липня ц. р. чимало делеґатів на З'їзд були у Вінніпеґу та відвідували українські установи, своїх знайомих і кращі місця столиці Манітоби.

(а)

Фінікс, Арізона

З ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ

Дня 25 травня в греко-католицькій церкві о год. 10-ій рано настоятель церкви о. Михайло Горошко відправив урочисту панахиду за спокій душ Головного Отамана Симона Петлюри, полковника Євгена Коновальця, Степана Бандери і ген. хор. Т. Чупринки. Церква була вщерть заповнена вірними. Члени місцевої станиці Союзу Українських Ветеранів у ЗСА тримали почесну варту з прапорами.

Після спільної фотознимки, ветерани від'їхали до православної церкви св. Покрови, де взяли участь у панахиді за спокій душі Гол. От. Симона Петлюри, яку, одночасно й за душі мільйонів жертв штучного голоду в Україні в 1933-ім році, відправив о. Андрій Ільїнський.

Для вшанування 43-ої річниці смерти С. Петлюри відбулась у приміщенні парафії Академія, розпочата американським гимном. В часі однохвилинної мовчанки перед удекорованим портретом С. Петлюри о. А. Ільїнський поклав п'ять рож — символ п'яти куль, якими був убитий Головний Отаман.

Реферат на тему „Мазепинщина - Петлюрівщина" виголосив голова місцевої станиці Союзу Українських Ветеранів інж. Микола Фещенко-Чопівський, а після того з чуттям деклямувала Тамара Бурда. Сотн. Константин Тржепель-Елліс поділився спогадами з часів Першого Зимового Походу, підкреслюючи відданість і віру вояків до свого Головного Отамана. Хор православної церкви під орудою о. А. Ільїнського відспівав кілька пісень. Академію було закінчено спільним відспіванням українського гимну.

З ініціятиви місцевого відділу ООЧСУ, під протекторатом відділу УККА, у Феніксі 15 червня, в приміщенні Осередку СУМА, відбулось Свято Героїв, яке відкрив голова Від. УККА інж. Вол. Чопівський, а після амер. гимну голова відділу ООЧСУ Павло Поліщук виголосив реферат про Симона Петлюру, Євгена Коновальця, Степана Бандеру, ген.-хор. Тараса Чупринку і монс. Августина Волошина.

Потім виступила юнацька оркестра СУМА, були деклямації членів оркестри під керівництвом Осипа Танасевича, який по-мистецькому продеклямував на честь Головного Отамана три вірші: „Перлина світу" Г. Діброви, „Вождь" Л. Полтави і „Петлюра Симон" М. Мандрики.

Відіграннм оркестрою „Гей, нумо, хлопці, до зброї" та відспіванням українського гимну закінчено це зворушливе свято.

Місцевий Комітет Поневолених Народів під керівництвом невтомного голови інж. Вол. Чопівського приготовляється до грандіозного відзначення Тижня Поневолених Народів. Відповідна маніфестація має відбутись в „Грейді Ґеммедж" авдиторії, в Темпі, Арізона, 15-го липня у вечірніх годинах. Головним промовцем буде д-р Ку Ченґ-Канґ, дорадник президента Чай Кай-Шека і почесний голова Світової Антибольшевицької Ліґи, який прибуде до Феніксу в товаристві свого ад'ютанта полк. Ву і конґресмена Дервінського. Для вшанування ґостя з Формози 14-го липня відбудеться бенкет. У маніфест. відзначенні 10-ліття Тижня Поневолених Націй, в тисячоліття княгині України св. Ольги, будуть брати участь: армія, летунство, морська піхота і фльота для презентації прапорів, беруть участь два хори американської молоді університету і танцювальна група мормонської церкви „Інтернешенал Мая Денсерс", бойскаври для виносу національних прапорів і оркестра „Скотсдейл-бенд", яка, між ін., брала участь у цьогорічних інауґурації президента Р. Ніксона у Вашинґтоні. Всіх учасників виконання програми понад 200 осіб.

Проклямацію Тижня Поневолених Націй відчитає особисто ґубернатор Арізони — Джек Вілямс. Майстром церемонії і пропаґанди буде радіо й телевізійна станції „KOOL".

На другий день д-р Ку Ченґ-Канґ в асисті свого ад'ютанта полк. Ву і в товаристві конґресмена Дервінського та голови місцевого Комітету Поневолених Народів інж. В. Чопівського відлетить до Вашинґтону, де д-р Ку буде нагороджений срібною медалею Тижня Поневолених Націй і де відбудеться відповідне відзначення 10-го Тижня Поневолених Націй, а звідтіля до Чикаґа, щоб бути гостем мейора міста Р. Дейлі і присутнім на чикаґівській маніфестації 10-го Тижня Поневолених Націй.

Союз Українських Жінок — відділ в Феніксі влаштовує дня 6-го липня під головуванням п-ні Марії Ліневич жалібні сходини жінок м. Феніксу для вшанування пам'яті голови СФУЖО сл. п. Олени Залізняк. Відповідний реферат виголосить пані д-р Домна Ясинчук.

М. О-вич

Україна перемогла 24 „суперниці" в контесті краси в Торонті

Торонто. — На організованому Народною Мистецькою Радою Торонта міжнародному концерті - балю „Караван 1969" 22-річна українка Марія Глушко перемогла в змаганні - контесті краси 24-х своїх „суперниць" і здобула звання Канадійської „Міс Київ". Інші красуні, представниці різних етнічних груп, коли б здобули першість, мали б звання „Міс Віденъ", „Міс Токіо" і т. д. На концерті-баллях в Торонті побували до 200 000 людей, переважно молоді, середньошкільників, студентів, були й „гіппіси". Як писав торонтонський щоденник „Телеграм" з 2 липня, крім чорноокої української красуні п-и Марії Глушко, Кристіна Віґоревська здобула друге місце і звання „Міс Варшава", а Бриґіт Крамер — звання „Міс Віденъ". П. Левко Коссар, один із організаторів того успішного міжнародного балю, повідомив, що на наступний рік сподівається пів-мільйона учасників „Каравану 1970" та що до виступів уже зголошуються нові етнічні групи, які досі не брали ще участи. На тій великій забаві було також чимало торонтонських політиків, між ними і посадник міста П. Деннісон, зфотографований з українською красунею Марією Глушко, що видно на світлині в згаданому щоденнику.

МОИСЕ ЧОМБЕ ПОХОРОНИЛИ в Брюсселі: теперішній самозванний диктаторський президент Конґа Жозеф Мобуту не дозволив на похоронення Моисе Чомбе, колишнього президента Катанґи й прем'єра Конґа в Конґо. Моисе Чомбе помер в мин. тижні в домі в Альжирі, де альжирська влада тримала його під поліційною сторожею від двох років. Він помер на удар серця — 11 альжирських лікарів - професорів підписали свідоцтво смерти.

БУДЕ ВИХОДИТИ БЮЛЕТЕНЬ - КВАРТАЛЬНИК „ПАМ'ЯТНИКИ УКРАЇНИ"

„Культура і Життя" з 3-го липня поінформувала, що з рамени Українського Товариства охорони пам'ятників історії і культури, „у третьому кварталі цього року розпочнеться видання інформаційно - методичного бюлетеня „Пам'ятники України". Обсяг — чотири друкованих аркуші. Періодичність — один раз на квартал. Мова видання — українська із резюме російською та англійською мовами".

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

ПРЕЗИДЕНТ НА ВАКАЦІЯХ

Вакаційні дні зв'язані із Днем Незалежности президент Ніксон і його родина провели на Маямі на Флориді. На фото: през. Ніксон, його дружина Пет і донька Юлія виходять з гелікоптера в Кі Біскейн.

Про Квартет „Каравана"

У „Свободі, число 123 з 2 липня 1969 р. появилась стаття пера ред. Л. Полтави „Нюйорська Каравана".

Я хочу щиро подякувати редакторові Полтаві за його справді прекрасні, повні глибокого чуття та ентузіязму слова признання для нашого квартету та для мене особисто. Прошу, одначе, дозволити мені подати деякі факти, не зовсім вірно подані ред. Л. Полтавою, а саме:

З квартету „Каравана" — як це було подане у згаданій статті — я не вибув. Навпаки, я дальше співаю в квартеті „Каравана", що його — до речі — я заснував і дав йому його назву. Після оновлення квартету двома новими співаками (згідно з думкою п. ред. Полтави в його статті, що „оновлення кожного ансамблю є важливе, а може і неохідне"), квартет „Каравана" у складі: Р. Канюка, Р. Яськів, І. Коваль та Б. Бемко, що є теж мист. керівником, працює та співає дальше, має запланований ряд виступів під час і після вакацій (наступний — 12 липня 1969 р. на оселі „Верховина" у Глен Спей, Н. Й.). Акомпаніюють квартетові „Каравана" молода, але знана в укр. кругах піяністка Г. Вольц та молодий гітарист М. Магмет. Крім цього, пишучи свойого рода хроніку квартету, хоч б і коротку, але з поданням прізвищ, варта було б згадати і одного з перших членів квартету, що співав в „Каравані" перших чотири роки її п'ятирічного існування — Романа Канюку — що, безуслівно причинився до розвою квартету в такій самій мірі, як і другі члени квартету.

Інж. Богдан Бемко

Пожвавлюється українське життя на острові Тасманії

Сідней, Австралія. — Українці острова Тасманії склали майже всі по 50 австрал. долярів на будову нового Українського Дому в столиці Гобарті, бо до старого перестала ходити молодь. Старий УДім містився в невеликій старій хаті. Голова Управи Гр. Комишин та інші ініціятивні члени громади в Гобарті вирішили використати для будови нового великого дому три цегляні стіни. Тепер десятки наших людей працюють при тій будові, з великою залею для театральних вистав і концертів, з бібліотекою з українськими та англомовними книжками про Україну, з кімнатою для „Рідної Школи" і кухнею. Інж. Ярослав Булка інформував на сторінках тижневика „Вільна Думка" 21/1969, що в „ще не викінченій і невлаштованій залі тієї домівки відбулися ширші сходини членів у справі відновлення Рідної школи при Громаді. Сходинами керував секретар УГТ п. В. Гарасимишин. Настоятель невеличкої Святоволодимирівської парафії УАП-Церкви в Гобарті о. Василь Подригуля заявив, що він, як колишній фаховий учитель, на гаряче доручення п. І. Брозницького, голови УШРВ, радо навчатиме українську дітей Гобарту рідної грамоти та зокрема буде співпрацювати з УГТ, стягаючи до домівки позашкільну молодь на гутірки та просвітянську і культурно-театральну діяльність, в першу чергу для влаштування Свята Шевченка. Присутні батьки приобіцяли о. Василеві всесторонню підтримку. Батьківський Камітет (М. Ладанівський, С. Горбушко і Остап Бакун) зразу взявся за відновлення школи". На жаль, на перші лекції батьки прислали тільки 7 дітей, хоча в самому Гобарті їх є втричі більше. Свідомі громадяни, спільно з представниками церкви, відвідують у цій справі окремі родини. На острові Тасманія існує діяльний Український Спортовий Клюб „Дніпро", який має дві футбольні дружини. Перша дружина „Дніпра" в Блексменс-Бей, не програвши торік ні одних змагань, перейшла до 1-ої Дивізії. В ній грають три українці: два брати Лагеревські і Чиж. Відзнака „Дніпра" — тризуб на синьо-жовтному тлі. Друга новозорганізована дружина юньйорів, „Леви" в Кінґсборов, теж приготовилась до своїх змагань. Обидві дружини тренують на власній площі, яку, їм дешево, із-за славного імені „Дніпра", винайняв місцевий Блексменс-Бей Кансіл. Душею цих обидвох дружин є п. Леонід Лагеревський.

ПОНАД 10 000 ГЛЯДАЧІВ ЗА ТРИ ДНІ ОГЛЯНУЛИ УКРАЇНСЬКИЙ ВІДДІЛ ДЕРЖАВНОГО МУЗЕЮ КАНАДИ

Оттава. — „Вісник" із Вінніпегу в числі з 1-го липня повідомив, що за три дні тимчасово відкритий Відділ у Державному Музеї в Оттаві оглянули понад 10 тисяч відвідувачів, у тому й представники інших держав. Дирекція Музею найняла службовця — куратора українського відділу п. Володимиром Килминишина. Вперше в історії того Музею було дозволено українським паням демонструвати писання писанок, яких там же багато відвідувачів із різних країн світу, розкуповували на згадку. Від І-го квітня до 15 травня в українському відділі, відкритому лише тимчасово, для проби, були виставлені також укр. музичні інструменти, зроблені в Канаді: ліра, сопілко, цимбали, кобза і бандура. Біля кожного інструментів був голосник, так що бажаючий міг, натиснувши ґудзика, почути короткий запис - зразок, як звучить той чи інший інструмент. Очевидно, український відділ у Державному Музеї в Оттаві з часом буде відкритий як постійний.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

П'ЯТНИЦЯ, 11-го ЛИПНЯ, 1969 р.:

НЮАРК-ІРВІНГТОН, Н. Дж. — Місячні збори Т-ва Запор. Січ., Відд. 371, о год. 7:30 веч. в залі УНДому, 140 Prospect Ave., Irvington, N.J. Прохається членів вплачувати вкладки на на зборах. — Стефанія Стеців, предс.; Марія Герус, кас.; Ю. Баранюк, фін. секр.

СУБОТА, 12-го ЛИПНЯ, 1969 р.:

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. — Місячні збори Т-ва „Мир", Відд. 324, о год. 7-ій веч. Просимо точно прибути, вирівняти чл. вкладки і відібрати дивіденду. — І. Струк, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н.Дж. — Місячні збори Б-тва св. І. Хрестителя, Відд. 270, о год. 7:30 веч. в домівці УНДому при Фліт вул. Просимо членів прибути і вирівняти залеглі вкладки, відібрати дивіденди та привести нових членів. Позамісцевих проситься надіслати оплачені коверти для пересилки дивіденди. — За Управу: С. Островський, рек. секр.

НЕДІЛЯ, 13-го ЛИПНЯ, 1969 р.:

АНСОНІЯ, Конн. — Піврічні Збори Т-ва Запорозька Січ, Відд. 67, о год. 2:00 по пол. в Ліберті Гол. Просимо членів прибути, а довгуючих вирівняти свої вкладки. — Управа.

ВУНСАКЕТ, Р. Ай. — Піврічні Збори Т-ва Запорозька Січ, Відд. 206, відбудуться в парохіяльній залі при 74 Гаррис Евню. Проситься членів прибути на збори, бо є важливі справи до вирішення. — В. Кіндефорскі.

ПАРМА, Огайо. — Піврічні Збори Т-ва Сокіл, Відд. 336, від год. 11-ої до 1-ої по пол. в церковній залі св. Йосафата при 5720 Стейт Ровд. Проситься членів прибути, відібрати свою дивіденду і привести нових членів, та в 75-ліття УНСоюзу підвищити своє забезпечення. — — В. Шмагло, предс., Гр. Кісіль, секр.

РОЧЕСТЕР, Н.Й. — Місячні збори С-тва Пресв. Богородиці, Відд. 36, о год. 2-ій по пол. в залі Укр. Амер. Клюбу при 292 Гадсон Евеню. Просимо членкинь прийти і полагодити залишені справи. Контр. Комісія здасть звіт з Відділової праці за мин. рік. — За Управу: Марія Філас, предс.; Катерина Ярославська, кас.; С. Гунька, секр.

КЛІВЛЕНД, Огайо. — Піврічні Збори Б-тва св. Василія Великого, Відд. 364, о год. 2-ій по пол. в залі церкви Пр. Діви Марі при 105 Kinsman St. На порядку нарад звіти Управи і Контр. Комісії та роздача дивідендових чеків. Проситься членів прибути на ці збори. — Василь Брездун, предс.; Михайло Сентий, кас.; Володимир Владика, фін. секр.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

ТАРЗАН, Ч. 6212. Небезпечне озеро в кратері.

Парашут Іта несе його вділ... до озера в кратері країни Тарзана.

Забуваю, що він усе ще має розум дитини — не освідомлюючи, що небезпечне!